

ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਤਿਆਗੀ ਜੇ.

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ। - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

2021 ਦਾ CRWP ਨੰਬਰ 3679

26 ਜੁਲਾਈ, 2021

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950—ਆਰਟੀਕਲ 226/227—ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 —ਸੈਕ. 482 - ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ - ਸਾਢੇ 17 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਰਿਹਾਈ - ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਆਹ - ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ - ਭਾਵੇਂ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅੰਗਤਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ (ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ) ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ, ਵਿਆਹ ਅਜੇ ਵੀ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਉਸਦੇ ਵਿਕਲਪ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ- ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਘਾਟ 'ਤੇ ਵੀ, ਭਾਈਵਾਲ ਇੱਕ ਲਿਵ-ਇਨ ਰਿਲੇਸ਼ਨਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ - ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀ/ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਪਟੀਸ਼ਨ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ - ਬਰਖਾਸਤ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੂ ਰਾਣੀ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਨਿਯਮੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਅਨੂ ਰਾਣੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਖ਼ਤਰੇ ਜਾਂ ਗਲਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਵਾਜਬ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਨਿਯਮੀ/ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਨੂ ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.4 ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜੁਲਮ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਕੋਲ ਲੰਬਿਤ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ

ਰਿਆ ਹੈ।

(Arun Kumar Tyagi, J.)

ਆਈਪੀਐਸ ਕੋਹਲੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ.

ਪੀ ਐਸ ਵਾਲੀਆ, ਸਹਾਇਕ ਏ.ਜੀ., ਪੰਜਾਬ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਤੋਂ 3 ਲਈ।

ਮਨੋਜ ਆਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 4 ਲਈ।

ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਤਿਆਗੀ, ਜੇ. (ਓਰਲ)

(ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।)

(1) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਸਾਢੇ 17 ਸਾਲ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਿਤੀ 16.04.2021 ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਰਡਰ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 4 ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ- ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਚ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮਿਤੀ 31.03.2021 ਨੂੰ CRWP-3103-2021 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(2) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 18.06.2002 ਹੈ ਜਦਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ।

(3) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 18.06.2002 ਦਰਜ ਹੈ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਦੇ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਿੰਟ ਆਊਟ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 18.06.2003 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(5) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਨੇ 18.06.2020 ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੁਆਰਾ ਆਧਾਰਿਤ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਅਨੁ ਰਾਣੀ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ

(6) ਮਿਤੀ 20.07.2021 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.4 ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ.4 ਦੇ ਵਿਦਵਤਾ ਵਕੀਲ ਦੇ ਚੈਂਬਰ ਤੋਂ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ

ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(7) ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 18.06.2002 ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਉਮਰ 19 ਸਾਲ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਨਾਲ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 22.03.2021 ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(8) Detenue ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਮੇਜਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ **ਨੰਦਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੋਰਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** 'ਤੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ **ਸੋਨੀ ਗੈਰੀ** ਬਨਾਮ **ਗੈਰੀ ਡਗਲਸ** ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮਿਤੀ 22.03.2021 ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਮੈਰਿਜ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਵਿਖੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਅਤੇ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਅਲੀ ਹੈ।

(9) ਸਿੱਖਿਅਕ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 19.04.2021 ਨੂੰ ਅਮਨ ਕੁਮਾਰ ਪੁੱਤਰ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਵਾਸੀ ਸ਼ੇਰਗੜ੍ਹ, ਥਾਣਾ ਖੂਈਆਂ ਸਰਵਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਵੱਲੋਂ ਮੈਰਿਜ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਸਐਚਓ, ਪੀਐਸ ਖੂਈਆਂ ਸਰਵਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

(10) ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਐਫਾਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਵਾਸ ਸਾਹਿਬ, ਪਿੰਡ ਕਰੋੜ ਅਨੁਛੇਦ, ਤਹਿਸੀਲ ਖਰੜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 4 ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4-ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4-ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। 22.03.2021 ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜੇਕਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਸਦੀ

ਵਿਆਹ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਦੇ ਵਿਕਲਪ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ

12018(2) RCR (ਸਿਵਲ) 899

22018 (1) RCR (ਸਿਵਲ) 650.

(Arun Kumar Tyagi, J.)

ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸਬੂਤ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਿਤ ਵਿਆਹ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਲਿਵ-ਇਨ-ਰਿਲੇਸ਼ਨਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ/ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੇਕਾ ਘਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.4 ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ.4 ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਜਾਂ ਝੂਠਾ ਉਲਝਾਉਣ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਅਮਨ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਹੋਰ ਪੱਕਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਲੀਬਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 4 ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੈਰਾ ਪਿਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4-ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚਲਾਏਗਾ। ਸਬੰਧਤ ਗ੍ਰੰਥੀ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਨ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ/ਜਾਅਲੀ ਦਾ ਅਪੈਰਾ ਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਸਮੇਂ ਨੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 18.06.2002 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 18.06.2003 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 4 ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਨਿਯਮੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ਗੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਜਾਂ ਝੂਠੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਵਾਜ਼ਬ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਨਿਯਮੀ/ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ

ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੁਲਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਕੋਲ ਲੀਬਿਤ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(11) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 4 ਦੇ ਮਾੜੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਐੱਫ.ਡੀ.ਆਰ. 'ਚ ਕਿਹੜੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.4-ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ 50,000/- ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ 50,000/- ਰੁਪਏ।

(12) ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(13) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(14) ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(15) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.4 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 50,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ 50,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਐਫ.ਡੀ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਸਟੇਟ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਐਫਡੀਆਰ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਰਕਮਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

(16) ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡੀਟਿਊ ਅਨੁ ਰਾਣੀ ਉਚਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਰਕਮ ਇੰਨੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਭਲਾਈ।

ਪਾਇਲ ਮਹਿਤਾ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ

(Arun Kumar Tyagi, J.)

ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ